

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
האגף לבעלי חיים
המחלקה לעופות

מדריך ללול

בימים אלו של חשש להתפרצות שפעת העופות יש לעשות כל מאמץ כדי למנוע את התפשטות המחלה. עיקר המניעה הינה בתחום היכולת של המגדל. מדריך זה בא להציג את אמצעי המניעה והבטיחות שעל הלולן לנקוט כדי לעזור במניעת התפשטות המחלה וכן את אשר מוטל עליו לעשות במקרה של התפרצות המחלה במשקו או במשק סמוך הגורם לכך שיהיה צורך להשמיד את כל העופות בו.

א. נוהל פעילויות הלולן בשגרה - לפני גילוי אירוע

הקפדה על בטיחות ביולוגית:

1. חוות הלולים תהיה מגודרת והלולים בה מרושתים, סגורים ונעולים למניעת כניסה של צפורים ונברנים.
2. עובדי הלול הקבועים יצוידו בחליפות המיועדות לעבודה בלול בלבד, במסכות אבק וציוד מגן חד פעמי מינימלי לתחום הלול.
3. כניסת מבקרים תיאסר לחלוטין.
4. בעלי תפקיד שכניסתם הכרחית (רופא ווטרינר, איש טכני, מדריך, מחסנים וכו'..) יצוידו בחליפות עבודה המיועדות לעבודה בלול בלבד (רצוי חד פעמי).
5. כל כניסת ציוד הכרחי (משאיות תערובת, הובלת עופות וביצים, מחיצות גידור לחיסונים, כלי עבודה וכו') יעברו חיטוי קפדני (בחומרי חיטוי מאושרים ע"י השו"ט) לפני הכנסתם.
6. ייאסר מעבר של עובדים וציוד בין חוות הלולים אלא לאחר הסרת בגדים וביצוע מקלחת. בכל מקרה כניסה ללול אחר תעשה רק לאחר חיטוי/מקלחת והחלפת בגדים.
7. אספקת חומרים הכרחיים ללול (תרופות וכו') תעשה מחוץ ללול, במקום מרוחק מתואם מראש.

8. להימנע ככל האפשר מפגישות עם מגדלים אחרים ובעלי תפקידים. במידה שהפגישה הכרחית יש להתקלח ולהחליף בגדים לפני הכניסה לחווה.
9. סביבת הלול צריכה להיות נקיה משאריות זבל, נוצות וציוד מתכלה אחר. כמו כן יש לדאוג להדברת מכרסמים וחרקים, הרחקת חיות מחמד וציפורי בר משטח הלול.
10. אין להעביר פגרים מחוץ לתחום החווה. יש לשמור במיכל סגור ולכלותם באזור מסומן בחווה באמצעים המאושרים.
11. הכנסת אפרוחים ללול והוצאת פטמים ממנו מומלץ שתעשה בשיטת All In לשאוף לשיווק עופות ללא שיווקי ביניים (דילול). All Out, בהתאם ליכולת המדגריה לספק אפרוחים והמשחטה לשחוט. יש להקפיד על שיווק עופות ללא שיווקי ביניים (דילול).
12. בלולי מטיילות קלות יש לחדש להקות באורח חד גילי בלול וכן במקבצי לולים באותו איזור.
13. הלולן יצטייד בציוד מיגון ייעודי לשפעת עופות על פי הנחיות משרד הבריאות (אתר משרד הבריאות: www.health.gov.il) : מסיכה (בתקן N-95 לפחות), משקפי מגן, סרבל, מגפיים וכפפות ניטריל.
14. באחריות הלולן להקפיד על כללי בטיחות ביולוגית – כך נמנע את התפשטות המחלות.

רישום ותיעוד הפעילות בלול

1. רישום כניסה ויציאת מבקרים וכלי רכב (שם מלא, תאריך, שעה ויעד נסיעה).
2. רישום מספר אפרוחים או פרגיות או הודנים (לשמור תעודת משלוח).
3. רישום מספר עופות ותמותה (על בסיס יומי).
4. רישום פעילויות שיווק (ביצים, עופות).
5. רישום צריכת תערובת (כמויות וסוג תערובת).
6. רישום מתן תרופות וטיפולים אחרים לעופות.

תחזוקת הלול והכנתו לקבלת להקה (לפני אירוע)

1. לאחר שיווק הלהקה יש לאסוף את הזבל באיזור מתוחם במבנה הלול ולהעמיסו מיידית על משאית מכוסה ולהובילו לאתר מאושר.
2. לרוקן מיכלי תערובת, לנקותם, לשטוף ולחטא בחומרים ייעודיים.
3. לרוקן מיכלי מים ומערכת השתייה, להשרות במים וסבון, לשטוף במים נקיים מספר פעמים ולהוסיף חומרי חיטוי ייעודיים (תכשירי כלור, יוד או אמוניום ריבעוני במינונים ע"פ הנחיות היצרן). בתום התהליך יש לשטוף במים נקיים.
4. יש לטאטא ידנית את שאריות הזבל והנוצות ולפנותם כפי שתואר לעיל.
5. יש לשרוף שאריות נוצות, זבל וחומר אורגני בלול וסביבתו.
6. יש לבצע שטיפת המבנה מבפנים ומבחוץ ואת הציוד לשטוף ולהשרות עם דטרגנט למספר שעות. לאחר מכן לשטוף בלחץ עם מים נקיים, לייבש ולחטא בחומרי חיטוי מאושרים.
7. בלולי הטלה עם סוללות יש למנוע הצטברות רבה של לשלשת ולדאוג לפינויה בפרקי זמן קצרים.

איסוף מידע:

הלולן יתעדכן במידע מקצועי בפרסומי משרד החקלאות (שו"ט, שה"מ), משרד הבריאות וגורמים מקצועיים אחרים.

תקליטור בנושא שפעת העופות כולל לומדה (הופק בשיתוף משרד החקלאות, הבריאות והת.מ.ת) נשלח ללולנים. יש לראות את הסרטון והלומדה ולבצע את ההוראות למניעת המחלה. במידה שהלולן לא קיבל, עליו לפנות למדריך שה"מ באזור.

ימי עיון ודפונים (בימי שיגרה), אתר שה"מ באינטרנט ואתרים אחרים. יש לשמור על קשר ישיר עם הרופאים הווטרינריים במעבדה האיזורית, מדריכי שה"מ לעופות גורמים מקצועיים אחרים.

ב. נוהל פעילות הלולן בעת חשד סביר לאירוע שפעת

- בכל אירוע של תמותה חריגה (בפטמים והודיים מעל 1% ביום, במטילות קלות וברביה כבדה מעל 0.5%) או סימני מחלה חריגים בעופות, יש לקרוא לרופא המטפל או להודיע בהקדם (טלפונית) למעבדה האזורית למחלות עופות.
- חובת הדיווח היא על פי פקודת מחלות בע"ח, אי דיווח יכול לגרור הגשת תלונה פלילית נגד הלולן (וטרינר) שלא דיווח.
- הרופא המטפל ישלח דגימות למעבדה של השירות הווטרינרי, הוא גם יקבע בתיאום עם הרופא הממשלתי את רמת הסבירות ואת הצעדים הנדרשים עד לקבלת תשובה מהמעבדה.
1. יש להיכנס ללול רק לביצוע פעולות הכרחיות וזאת עם בגדי מגן מלאים חד פעמיים שיושמדו מייד לאחר היציאה מהלול.
  2. על הלולן לבודד ולסמן את איזור הלול החשוד כך שתמנע כניסת אנשים וכלי רכב לא מורשים.
  3. יש לצמצם ככל האפשר את מספר העובדים העלולים להיחשף לעופות. (יש להיוועץ בלשכת הבריאות המחוזית באשר לבני משפחה בבית הצמוד ללול).
  4. צריך לדאוג לכך שכל כלי רכב היוצא מהיישוב יעבור חיטוי מלא.

ג. נוהל פעילות הלולן בעת אירוע

- לאחר קבלת הודעה להמצאות מחלת השפעת במשקו, או אם נכלל בתוך שטח הביעור עקב גילוי המחלה במשק שכן (בתוך איזור הביעור), יקבל המגדל באופן אישי, צו השמדה החתום על ידי הרופא הממשלתי, צו זה מחייב את המגדל להתחיל לפעול למימוש הצו, לצורך זה הלולן ינקוט באמצעים הבאים:
1. יידע את עובדיו, בני המשפחה ובעלי תפקידים ביישוב.
  2. יתמגן בערכת מיגון אישית חד פעמית (חליפה, מסיכה, משקפים, ערדליים וכפפות) בכל כניסה ללול.
  3. הלולן יאסור גישת אנשים ובני משפחה העוסקים בעבודה שגרתית (איסוף ביצים וכ"ו) וכלי רכב לאזור הנגוע.
  4. הלולן יסייע לגורמים המוסמכים לביצוע ההסגר כמתחייב על פי החלטת השירותים הווטרינריים.
  5. במידה שההמתה נעשית בשיטת ההרעלה, יבצע הלולן את ההצמאה וההרעלה על פי ההנחיות המפורטות שיקבל מנציג השירות הווטרינרי.

6. יסייע ככל יכולתו למנהל אתר הביעור בהמתה והכילוי בכל שנדרש.
7. באחריות הלולן, ליידע את הגורמים המבצעים את ההמתה, על מבנה מערכת המים בלולים ולפעול על פי הוראות פקח השירותים הווטרינריים בשטח.
8. באחריות הלולן לדאוג לתדריך בטיחות לעובדיו ע"י הגורמים המוסמכים באתר. נוהל בטיחות מפורט יימסר לידיו על ידי מנהל אתר הביעור שימונה לביצוע העבודה בחוות הלולים שלו.
9. באחריות הלולן לתעד ולרשום את כמויות החומרים שהושמדו (תערובת, עופות, ביצים, זבל וציוד מתכלה). רישום זה בצרוף אישור ממנהל אתר הביעור ישמשו בסיס לתביעתו הכספית בתום התהליך.
10. באחריות הלולן, לדאוג לשטיפה וחיטוי קפדניים של הלול וסביבתו לפי הנחיות השו"ט (ראה נספח מצורף).
11. על הלולן, להיות בקשר רציף עם הרשויות והגורמים המבצעים בשטח (מנהל אתר הביעור, נציג שו"ט, מדריך, נציג רשות מקומית).
12. בגמר האירוע באחריות הלולן וחובתו לרכז את החומר והנתונים המתאימים, לצורך חישוב הפיצויים (כמות העופות שהושמדו, גיל העופות, כמות התערובת, כמות הזבל, כמות הביצים או העופות שהושמדו, ציוד מתכלה וכ"ו). בנוסף לתיעוד שנערך לפני פרוץ האירוע (כאמור לעיל).
13. באחריות הלולן לשמור על לול סגור ומחוטא ואין להכניס בשום פנים עופות חדשים עד לקבלת אישור בכתב מהשירותים הווטרינריים המבטל את ההכרזה על איזור נגוע בשפעת עופות.
14. בכל במקרה בו מקבל צו המתת עופות בשל קרבתו ללול נגוע, עליו לפעול על פי אותם כללים המפורטים לעיל.

נוהל עבודה והתנהגות נאותים של הלולן, לפני האירוע ואחריו יכולים לסייע במניעת ההפצה של המחלה ובמיזדה שהתפרצה המחלה, להקטנת נזקים וקבלת פיצוי הולם.

נספח

שפעת העופות – ניקוי וחיטוי לולים באזור הסגר

הנחיות מאת: ד"ר אמנון ענבר מהשירותים הוטרינריים

בנושא חיטוי וניקוי יש לבצע 2 פעולות עיקריות לפני שמתחילים בפעולות אלה יש לוודא ניקוי פיסי, ללא מים, השטח חייב להיות נקי. יש לגרף את הלולים ולשרוף נוצות בכל מקום שיש.

לאחר הניקיון היבש עוברים ל-2 הפעולות העיקריות:

1. ניקיון רטוב

לאחר שהלול נקי פיסי שוטפים אותו במים בלחץ גבוה עם דטרגנט (סבון) לפי הוראות היצרן.

השטיפה צריכה להיות בכמות גדולה של מים ובלחץ.

להשאיר את הסבון על השטח מספר שעות לאחר מכן לשטוף במים נקיים,

לאחר מכן מרססים בחומר חיטוי.

2. חיטוי

לפי סוג הלול:

א. לולים ללא רצפה קשה כלומר לולי אדמה, חיטוי בסודה קאוסטית ריכוז 2%

על כל השטח לפי הצורך, לתת לחומר להיספג באדמה. זהירות חומר מעכל

מיועד אך ורק לאדמה. יתר הלול (ללא האדמה) ריסוס בחומרים כגון וירקון S

או גלוטראלדהיד ותרכובות של גלוטראלדהיד עם אמוניום ריבעוני, כולם לפי

הוראות היצרן.

ב. לולים עם רצפות קשות (אספלט או בטון) ריסוס בחומרים כגון:

גלוטראלדהיד עם אמוניום ריבעוני או וירקון S או פורמלין על כל השטח כולל

רצפה וקירות כל הלול, חומרים מתכלים כגון ניילון, בד, קרשים יש לסלק לבור

יחד עם הרפד או לשרוף.

אמצעי זהירות לשימוש בחומרים רעילים:

1. זרחה אורגני שהוכנס למי השתיה של העופות (להרעלת העופות) יש לשטוף את

המערכת ואת הצנרת בכמות גדולה של מי ברז.

2. סודה קאוסטית – מסוכנת למתכת יש לעבוד עם חליפות גומי, מגפיים, מסיכה ומשקפיים.

שימוש בפורמלין, לא בקרבת מגורי אדם ורק בלולים סגורים.
לגבי כלים כגון: דחפורים, טרקטורים ועוד, שטיפה בזרם מים חזק ולאחר מכן חיטוי בוירקון S כמובן לפי הוראות היצרן.
יש לחטא א כל הלול עד הגדר החיצונית כולל המבנים שקיימים בשטח כגון: מקלחות ומחסנים.
מיכל תערובת: שטיפה במים עם דטרגנט וריסוס בחומר חיטוי מאושר על ידי משרד החקלאות.
יש לבצע הדברת נברנים מיד לאחר החיטוי של הלול. בתום העבודות יש לסגור את הלול לנעול את הדלתות ואת השערים ולא להיכנס ללול עד תום ההסגר.

ספקי חומרים להמתה, הטמנה וכילוי:

רעל-זרחן (דיאזונון 60%): טפזול. איזור תעשייה מערבי, בית שמש, רח' הסוללה 1, ת.ד. 81046, מיקוד 99052. טל' 02-9926040 פקס' 02-9921185

ניילון לבור: גניגר. קיבוץ גניגר, מיקוד 30053. טל' 04-6549187

סיד: תעשיות אבן וסיד בע"מ (מחצבות שפיה). זכרון יעקב, ת.ד 31, מיקוד 30950. טל' 04-6390730 פקס' 04-6398303

